

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adversvs Omnia Catabaptistarvm Prava Dogmata Heinrychi Bullingeri lib. IIII

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1535

VD16 B 9759

De Vero Decimarum usu & de earundem abusu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35433

rum parrochialium in circuitu decimæ monasterijs, ut
distribuerent pauperibus, dabantur. Vnde sententia
illa in decretis canonicis orta est, Monasteria mona-
chorum sunt xenodochia pauperum. Posteris tempo-
ribus negligentia & auaritia eò uenit res, ut monachi
huius institutionis obliti, nec doctos alebant, nec parœ-
tias doctis prouidebant, nec pauperum curam gere-
bant. Ipsi decimas ab ecclesijs recipientes, ecclesias pa-
storibus grauabant. Præter decimas enim quas mona-
sterijs dabant, cogebantur ecclesie & pastorem ale-
re. In monasterijs iam alebantur fuci quidam ignaui
& inutiles, qui nihil facerent quàm in templo boare.
Pauperibus nihil dabatur quàm pulis quædam reli-
quie: pro pauperibus cœperunt alere canes, scorta,
equos, equisones, & eius generis sordes.

Vtcunque uerò sint hæ decimæ, aut emptæ sunt,
aut donatæ ab his quorum erant propriæ & ad quos
ius illarum pertinebat. Quæ si non essent monasterijs
donatæ, heredibus nobilium eas dare cogereris, idq;
iure diuino. Debiti ergo nomen cum iam habent, dan-
dæ & reddendæ sunt, ut iam satis probatum est.

DE VERO DECIMA-

rum usu & de earun-

dem abusu.

C 3

L I B E L L V S D E

Potesť autem corrigi nec sine fructu quod hactenus peccatũ est, per magistratus uidelicet, quorum interest terrenas & corporales res administrare, & in ordinem redigere. Detur opera ut in pristinum usum, & natiuam institutionem redigantur. Quibus uerò medijs uijsq; hoc fieri possit ac debeat, ab alijs copiose & prudenter ostensum est, ut de his amplius tractare non sit necessarium.

Vbi decimæ magistratibus aut principibus dantur, ius ad eas habent & priuilegium. In hoc enim dantur, ut operi suo & ministerio inuigilare possint, qui publica procurant, ne uel pensiones ab alijs accipere cogantur, ne tyrannidem et uim suis inferant, ne ue tributis plebem nimium onerent. Quod superest publicis commoditatibus seruire debet, ut suppetent expensæ & sumptus ad ædificia publica, in fame, in bello, in cæteris uel temporũ uel rerum calamitatibus.

Neque enim decet, ut in hisce rebus magistratus Christiani ab ethnicis uincantur. Videantur lex Hieronica, & actiones in Verrem maxime, quinta. Abusus ergo merito dicitur, quum præter honestatem & necessitatem cætera prodiguntur immodicis sumptibus & ebrietatibus: uel dum mordicus retinentur, ut fundi & possessiones nouis uectigalibus grauentur, quum præstaret hisce pauperum necessitatibus subuenire.

Que

Quæ ab ecclesijs emptæ & abalienatæ sunt, redimantur, si sine tumultu et iniuria fieri potest, iterum ad ecclesias. Tametsi qui ius ad eas habet, nisi lubens cedat, iure suo depelli non potest. Hæc uerò peccatorum est poena, quòd decimas adeoq; publica bona uendidistis & priuata fecistis. Nam si quid hic peccatum, si quis culpandus est, magis culpandus erit qui publica uendidit, quàm is qui ære suo illa emit, uix precibus totius ecclesiæ, quæ decimas habebat, ad hoc inductus. Cur ergo non seruarunt? Quum uerò iuri suo in uniuersum cesserunt, cur ad pœnitentiam uenditoris emptor & possessor uim pateretur? Possunt tamen emptores qui iam decimas ecclesiasticas possident rogari, ut Christi pauperumq; respectu ad conseruationem reipublicæ iuri suo cedant, & decimas iusto precio ab ecclesijs redimi patiantur.

Ad hoc namq; decimæ in ecclesijs seruabantur, ut ex his pastor pauperesq; alerentur, quod supererat ad usus publicos & populi necessitatem insumebatur. Hinc caueri poterat ut nullus in ecclesia mendicus esset, quum singulæ ecclesiæ suis pauperibus opem ex decimis ferrent. Vide Galat. 6. 2. Timoth. 5. Nec metuendum hinc ali pigros & securos, nam nos de pauperibus ueris loquimur. Non enim ab ecclesijs ali debent (si modo iuxta charitatem & fidei regulam ordinatio facta est) qui sua sponte otiosi & ignaui

LIBELLVS DE

esse uolunt. Iam multo decentissimum est, ut monasteriorum decimæ, quæ non emptæ, sed per hypocrisim & falsam religionem extortæ & emendicate sunt, ad ecclesias redeant. Curetur interim ut ecclesie oneribus, quæ in uerbi ministros expendunt, exonerentur. Monasteria enim quæ decimas accipiunt, merito & pastorem & pauperes alere debent.

Quod si decimæ ad anniuersarios dies principibus aut alijs priuatis, ad monasteria aut collegia date essent, quod putarant deo se obsequium præstituros: attendant uerbum domini qui dicit, Misericordiam uolo & non sacrificium, curentq; ut tempore decimæ pauperibus erogentur. Quæ uerò libere à principibus sunt donatæ ut monachi ibi alantur, maneat talia monasteria aut collegia scholæ, ut ibi legantur lingue, sacræ literæ, & bonæ disciplinæ. Alantur illic uiri boni qui studijs incumbant, ut semper habeat populus qui uerbum dei prædicare, & ecclesijs præesse possint.

Ex his facile est uidere, abusum esse decimarum, si ad foenus dantur, si illis ignaui hypocritæ & inutiles fuci alantur, qui nihil quàm falsam religionem & falsam fidem in plebem serunt, qui ebrietatibus uacant, et commessationibus, qui ex his alunt scurras, scorta, equos, canes, &c.

In summa admoniti sint uniuersi, uos qui magistratum

tum

tum geritis, ut summa fide & diligentia populum uobis subditum curetis. Vos qui decimas recipitis, ut in quem usum institutæ sint memineritis. Ponite ante oculos uestros deum & illius iudicium, ut omnia iuxta æquitatem transigatis. Vos ex plebe ne lucrum uestrum, aut carnis libertatem ex Euangelio quæeratis. Ne excidat uobis quid hac ex re ministro Helisæi acciderit. Magis ordinem & tranquillitatem publicanarum rerumq; temporalium usum, quam tumultum & rerum omnium confusionem uobis proponite. Conuertite corda uestra in deum, spectate æterna, uilitatem rerum corporalium expendite, eternorum inestimabile precium. Quicquid enim in mundo est more fluentis aquæ præterit, ueritas & fides in perpetuum manent. Hec qui expendit omnibus debita reddet, nec unquam temporalium rerum gratia tumultuabitur.

FINIS.

si ut quisq̄ promissimū ad mortē profici suae partis
abundantē, sic vniū fidēi veritas constet dōm dīp̄torū, vniū
certissimāq̄, nulla fidus vniū certior, neq̄ vniū, quā suū suū
dup̄tissimā, cum vniū suū neq̄ suū iūm iūm a nulliū dūctū
annū, ob quib. potius suū dīp̄torū gratio vniū, quā suū
constantig, alacriū ad vniū, tum ad mortē in ipsam quā
vniū horrendam, vniū se obtulerunt. Etiam Augustinū seculo,
quātm ipse narrat prodigiosa q̄dam fuit in illis mortis cupi-
ditas, Nonnō quo tempore ad huc cultū idoloꝝ durabāt, ad Pa-
ganorū caliderrimas sollicitatū negotia Donatistarū agnina
sepe vniū scribit, vniū a cultorib. idoloꝝ in hūc dūctū. Cūda
in p̄p̄tū, se trucidandos armatis viatorib. iūge ab omni,
percussuros nos se, nisi ab eis perimerent, terribilitatē cominātū
Nonnūq̄ a iudicib. transuentib. dīp̄torū violenter, vniū
carnificib. vel ab officio ferirent. Vnde q̄dam illos sic illūsi p̄p̄-
bū, vniū nos tanquā percutiendos ligari dīp̄torū iūbent, atq̄
ita vniū impetū incurrunt dīp̄torū suū. Iam vniū p̄
abrupta p̄cipitia, p̄ aquas dīp̄torū flammās occidit suū, quod dia-
nū illis ludus fuit. Neq̄ vniū tū Augustinū seculo talis fuit vniū.
Ante quadringentos vniū annos quib. Bernardū vixit, suū
Anabaptistā non minus vniū prodigū quā Donatistā. Mira-
bū, neq̄, alig, quod vniū modo patitur, sed dīp̄torū, vniū vniū,
ducunt ad mortē: sed q̄ minus aduertunt, quā suū p̄p̄-
Diabolū, non modo in corpora hōm, sed in corda q̄ suū p̄p̄-
possidēt. Nonnō p̄p̄tū hōm sibi in manu in iūctū, quā
id libenter ab alio sustinere? Hec dū in multis potius dīp̄torū
frequentat dīp̄torū suū, q̄ suū aut submissum, aut suscipi-
runt. Vniū Judas suscipit suū Diabolo suū dūbo marmit-
ionis. Ego tamē maīus dīp̄torū, neq̄q̄ admiror, quōd
potius vniū in cor nūc, vniū tradere dīp̄torū, quā vniū suū
suscipere. Nihil ergo simile tū constantia martyro dīp̄torū
p̄p̄tū hōm, quā mortis contemptū in illis p̄p̄tū, in istis
dūctū cordis op̄tū. Nec a maiorib. suis dīp̄torū vniū
quōq̄ tempore Anabaptistā, neq̄ minus fortis suū dīp̄torū
alacras in omni mortis dūctū pro fide sua subuendo,
quātm inter alios oculatū or vniū dīp̄torū suscipere vniū
vniū, quo erroris vniū confutatur, sepe p̄p̄tū dīp̄torū.